

IMATE LI ETIKETU

Sastavni dio ambalaže, odnosno omota proizvoda na kojoj su napisani ime proizvoda, logo proizvođača, sastav proizvoda, naputak za upotrebu te razne marketinške poruke – etiketa razlikuje određeni proizvod od konkurentnih na tržištu.

Jasmina Fijačko Žigolić

Etiketiranje ljudi, za razliku od etiketiranja proizvoda (koje potrošaču mora dati točne podatke, a nikako ga ne smije zavarati u pogledu kvalitete i vrijednosti proizvoda), najčešće predstavlja nešto negativno i pogrdno, odnosno izdvaja pojedinca od ostalih u bližoj sredini ili određenoj grupi. Jednom prišivene etikete, teško je, ili gotovo nemoguće, sa sebe skinuti tijekom cijeloga života, vremena provedenog u određenoj društvenog grupi (npr. školi) ili radnog vijeka u određenoj tvrtki.

OD PRVIH KORAKA

Etiketiranje počinje već od malih nogu, nazivajući dijete posebnim imenima. Roditeljima simpatičan izraz ili odraz nezadovoljstva ponašanjem djeteta, često nepovoljno utječe na samosvijest djece i njihovu neovisnost kao i na sklonost razvijanju određenih talenata, a zanemarivanju drugih.

Etiketa ne mora nužno biti negativna, no najčešće je, a etiketa koju prišijete djetetu u ranoj dobi može postati samoispunjujuće prognozanstvo.

Primjerice hvalite li svoga mališana toliko da već od ranih nogu misli da ima talent za glazbu, na leđa mu možete staviti veliki teret pri čemu on može osjećati da mora ispuniti svoj talent i postati pjevačka zvijezda. Brojna natjecanja mladih talenata koji u određenoj dobi postaju meta kritike ocjenjivačkih žirija na natjecanjima, mogu narušiti mlado samopouzdanje ili ga odvući od onih stvari koje mladi čovjek sam želi istražiti. Slično djeluje i pretjerano hvaljenje djetetove ljepote, posebice djevojčica, koje u ranoj dobi postaju anoreksičarke, bulimičarke, osobe koje misle da je ljepota ono najvažnije te svoju ljepotu moraju potvrđivati izborima ljepote ili zanimanjem manekenke. Negativne kritike mogu se još jače urezati u djetetovu svijest i sputavati ga cijeloga života. Etiketiranje djece treba izbjegavati kako bi mlada bića samostalno razvila svoju osobnost i sami otkrili svoje sklonosti.

PIGMALIONOV EFEKT

Prema grčkoj mitologiji Pigmalion je bio kipar koji je napravio skulpturu savršene žene u koju se odmah zaljubio, a svojim dubokim vjerovanjem i očekivanjem da kip može oživjeti, uz pomoć božice Afrodite, je i postigao. Dakle Pigma-

Poželite li ponekad nekome čisto iz šale priljepiti neku etiketu, sjetite se stare izreke “sve se vraća, sve se plaća” i odustanite na vrijeme.

lionov efekt (samoispunjujuće proročanstvo) je naziv za utjecaj individualnih uvjerenja i očekivanja na ono što se tim individuama događa. Efekt izražava ideju da će čovjek postati ono što netko od njega očekuje, makar samo i u njegovim očima. Često se koristi u menadžerskoj literaturi, a pokazuje da uvjerenje i očekivanja ljudi djeluju za njihovo ponašanje i rezultate i na taj način pridonose tome da se ona ostvare.

NEMILOSRDNO ŠKOLOVANJE

Tijekom školovanja etiketiranje postaje još nemilosrdnije. Djeca se susreću s konkurencijom vršnjaka, ali i kritikama i očekivanjima roditelja, nastavnika, šire rodbine koji im zlonamjerno ili iz šale mogu prišiti veoma neugodne etikete. Najčešće etikete tijekom mladih godina su: štreberica (za osobu koja vrijedno uči), žaba krastača (u vrijeme prištića), debela ili debeli i sl. Etikete dobivene tijekom mladih godina, kada mladi formiraju svoju osobnost, još su teže od onih kasnije, jer se mlada osoba može povući u sebe i u takvim bi slučajevima trebala potražiti pomoć roditelja, nastavnika ili osobe od povjerenja. Etiketiranje među djecom dovodi do fizičkih obračuna, pa čak i oduzimanja vlastita života, što svjedoče crne statistike koje vidamo na vijestima.

TEORIJA ETIKETIRANJA

Glavni predstavnik *labelinga* ili teorije etiketiranja, koja se bavi pretpostavkama devijantnosti na individualnoj razini i malim grupnim razinama, je Howard S. Becker. Društvene grupe stvaraju određena pravila, a onaj koji prekrši neko pravilo ili se ne uklopi u određenu sredinu dobiva etiketu i postaje *outsajder*. I dok neki pokušavaju reafirmirati svoje vrijednosti i vratiti izgubljeni društveni status, odnosno bacaju se u borbu protiv negativnog imidža, drugi postaju pasivni primatelji i nositelji svojih etiketa te se na taj način adaptiraju procesu etiketiranja (samoispunjujuće proročanstvo).

NOVI POČETAK – ZAPOŠLJAVANJE

Za mnoge dobivanje prvog posla prvi je korak ka osamostaljenju. Iako mu se mnogi bezgranično raduju, problemi na poslu, neslaganje s kolegama ili češće odbacivanje radne zajednice najčešći su razlozi dobivanja etiketa. Etikete su gotovo uvijek zlonamjerne, a mogu biti nacionalne, vjerske i religiozne, političke, vezane uz fizički izgled (debeli, ćelavac...), karakter osobe (lažljivac, kradljivac, provokator, kriminalac, narkomanka), intimu (šefova ljubavnica, prostitutka, homič...), često neovisno o sposobnostima pojedinca, osobe su zbog zavisti ili samozadovoljstva sklone uključiti svoje predrasude prema etiketiranoj osobi i gledati

ju samo kroz prizmu prišivene etikete. Na taj način onaj koji osobu etiketira osjeća se vrjednije u odnosu na etiketiranog, ponosan je na sebe jer tu osobu blati i ponižava pred drugima i ruši joj profesionalni ugled.

JESMO LI SVI SKLONI ETIKETIRANJU?

Sreća u nesreći je da etiketiranju ipak nisu skloni svi ljudi, već većinom oni koji imaju poremećen sustav vrijednosti, te ljudi koji imaju nizak prag tolerancije. Poželite li ponekad nekome čisto iz šale priljepiti neku etiketu, sjetite se stare izreke “sve se vraća, sve se plaća” i odustanite na vrijeme. Na poslu je najbolje zadržati dozu profesionalnosti i s kolegama ulaziti u što manje privatnih diskusija i komentiranja uredskih tračeva.

KAKO SE NOSITI S ETIKETOM?

Etikete znatno utječu na ponašanje osobe, a mogu imati ozbiljne i teške posljedice.

Etiketiranje boli, posebno onoga koji određenu etiketu nosi, no stvari se uvijek mogu gledati s više strana. Možete se boriti s time, prihvatiti etiketu, zanemariti zle jezike, promijeniti posao. Etiketa će vas ponekad smetati, no probajte ju zanemariti ili barem gledati s vedrije strane. Zamislite osobu koja vam je prišila etiketu i sve one koji vas etiketiraju kao slabe i nemoćne osobe koje su očito nezadovoljne svojim životom kada kao predmet rasprave uzimaju vaš život. Zadržite li hladan stav, s vremenom će i etiketa izbljedjeti ili će kolege zaboraviti na nju.

MOŽETE LI SKINUTI ETIKETU?

Ljudi su danas skloniji etiketiranju drugih no ranije, konkurencija je nemilosrdna, a jedan od načina uklanjanja te konkurencije je prišivanje ružne etikete koja će osobu diskreditirati. Ukoliko su u granicama pristojnosti, etikete mogu biti poticajne, no prelaze li granicu dobrog ukusa i izoliraju li osobu koja ju nosi, mogu uništiti cjelokupnu karijeru, pa čak i privatni život.

Etiketirana osoba najčešće je izolirana i izolirana iz mnogih društvenih i poslovnih aktivnosti i često prisiljena je novi početak potražiti na drugome mjestu. No etiketiranim osobama povratak u uobičajeni život ili novu radnu sredinu znatno je teži od osoba bez etikete.

Ipak, prišije li vam netko etiketu, gledajte s pozitivne strane i nastojite se ne obazirati, možda vaš negativni stav ili indiferencija prema etiketi polučiti suprotan učinak od onoga što su kolege koji su vam prišili etiketu imali na umu. □